

Τα μουσεία στη λογοτεχνία – Η λογοτεχνία στα μουσεία Museums in Literature – Literature in Museums

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σκεπτικό

Το παρόν τεύχος, αφιερωμένο στο διττό θέμα *Τα μουσεία στη λογοτεχνία-Η λογοτεχνία στα μουσεία*, προσκάλεσε σε συνομιλία και συνεργασία εκπροσώπους από διαφορετικά επιστημονικά πεδία, τις λογοτεχνικές και πολιτισμικές σπουδές, τη μουσειολογία και την εκπαίδευση, ώστε να διερευνήσουν με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους την πολύπλευρη σχέση λογοτεχνίας και μουσείου, αλλά και άλλων τόπων πολιτισμικής αναφοράς. Τα κείμενα που τελικά συμπεριλαμβάνονται εδώ εξετάζουν το πώς λειτουργούν η ίδια η έννοια του μουσείου αλλά και ποικίλες εικόνες του μέσα σε λογοτεχνικά κείμενα και, αντίστροφα, πώς η λογοτεχνία και γενικότερα η τέχνη του λόγου ενσωματώνεται, βιώνεται και αξιοποιείται μέσα στους μουσειακούς χώρους και σε σχέση με τα αντικείμενά τους. Ορισμένα από τα άρθρα εξετάζουν τη σχέση λογοτεχνίας και μουσείου με την ιστορία και, συνεπακόλουθα, τη συμβολή αυτής της σχέσης στη διαμόρφωση της συλλογικής μνήμης, ενώ τελικά κυριαρχούν σε αριθμό τα κείμενα που επικεντρώνονται στην παιδαγωγική λειτουργία τόσο του μουσείου όσο και της λογοτεχνίας.

Λογοτεχνία και Μουσεία: Αμοιβαίοι ανασχηματισμοί

Η σχέση της λογοτεχνίας με τα μουσεία και γενικά με τα πολιτισμικά περιβάλλοντα είναι ποικίλη και πολύπλευρη. Όπως έδειξε πρώτη η αφηγηματολόγος Mieke Bal (1996) στο βιβλίο αναφοράς *Double exposures: the subject of cultural analysis*, μία έκθεση αντικειμένων στο μουσείο μπορεί να «διαβαστεί», όπως και η λογοτεχνία, ως «κείμενο» (λεκτικό ή

εικονικό, συνδυασμός των δύο ή άλλο), με τους όρους της επιστήμης της σημειωτικής, δηλαδή ως αφήγηση που οργανώνει το υλικό της, τα οπτικά, λεκτικά, ηχητικά, ή άλλου τύπου «σημεία» που τη συνιστούν, έτσι ώστε να απευθύνεται συστηματικά και κωδικοποιημένα σε ένα κοινό από το οποίο εξαρτάται η ερμηνεία και η εν γένει απήχησή της. Σήμερα πλέον πληθώρα μελετών επεξεργάζονται τις χρήσεις τη σημειωτικής στο πλαίσιο της μουσειολογίας (βλ. Plokhotnyuk, V & Mitrofanenko, L. 2018), και ορισμένες από αυτές εμπεριέχονται σε άρθρα του παρόντος τεύχους, καθώς οι συγγραφείς που φιλοξενούμε, ακόμα και όταν εκκινούν από διαφορετικές επιστημονικές αφετηρίες, συγκλίνουν ως προς το ενδιαφέρον τους για τη λειτουργία των σημείων, την αφήγηση, την πολυτροπικότητα, και την επίδρασή τους στον θεατή ή/και αναγνώστη. Μία ακόμα ενδιαφέρουσα παρατήρηση της Bal είναι η θεώρηση του μουσείου ως υποδείγματος για την επιθυμητή σύνδεση των λογοτεχνικών με τις πολιτισμικές σπουδές: καθώς το μουσείο «χρήζει διεπιστημονικής ανάλυσης· η διαμάχη περί αισθητικής του προσιδιάζει· και είναι επί της ουσίας ένας κοινωνικός θεσμός» (Bal 1996: 2), αναδεικνύει, ακριβώς, τη σχέση ανάμεσα στις διαφορετικές επιστήμες και τέχνες, και στα αντικείμενά τους, σχέση που συχνά απωθείται ή παρακάμπτεται στις παραδοσιακές πρακτικές επιστημών όπως, για παράδειγμα, εκείνη της φιλολογίας.

Από την πλευρά των λογοτεχνικών σπουδών, και στο πλαίσιο της διεπιστημονικότητας που προκρίνει η Bal, μας ενδιαφέρουν κατ' αρχάς τα στοιχεία της *διακαλλιτεχνικότητας* και της *διαμεσικότητας*, που αποτελούν κατ' εξοχήν αντικείμενα μελέτης της σύγχρονης συγκριτικής γραμματολογίας και ενέχονται στη λογοτεχνική πραγμάτευση του μουσείου. Διακαλλιτεχνικότητα σημαίνει τη συνάντηση και διάδραση της λογοτεχνίας με άλλες τέχνες (βλ. Αγγελάτος 2017). Ο όρος διαμεσικότητα «σημαίνει την υπέρβαση των ορίων ενός μέσου, την ύπαρξη διαφορετικών μέσων σε ένα έργο, ή τη σύζευξη διαφορετικών μέσων για τη δημιουργία νέων υβριδικών μορφών τέχνης» (Αντωνοπούλου, Καρακάση & Πετροπούλου 2015: 126. Βλ. επίσης και Ellestrom 2010). Ωστόσο, η μελέτη της λογοτεχνίας στο πλαίσιο του παρόντος θεματικού τεύχους κινείται εντός ενός πεδίου που είναι ταυτόχρονα ευρύτερο και ειδικότερο: ευρύτερο, γιατί δεν περιορίζεται στη λογοτεχνική πραγμάτευση των καλών τεχνών, ενώ ταυτόχρονα θεωρεί δεδομένη την ιστορική και κοινωνική δέσμευση όλων των πολιτισμικών εκδηλώσεων και πρακτικών (ρητή ή άρρητη)

· ειδικότερο, στον βαθμό που εστιάζει συγκεκριμένα στη συνάντηση δρώντων υποκειμένων με τον δομημένο περιβάλλοντα χώρο της μουσειακής έκθεσης, και στο δυναμικό της σχέσης που προκύπτει από αυτή τη συνάντηση (πραγματική ή μυθοπλαστική).

Από το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα και μέχρι σήμερα, στον χώρο της θεωρίας της λογοτεχνίας κυριάρχησε σταδιακά η λεγόμενη θεωρητική στροφή προς την ανάγνωση (και τους αναγνώστες), που έδειξε πως το νόημα δεν είναι μια εγγενής ποιότητα του κειμένου αλλά το αποτέλεσμα μιας συμμετοχικής και διαδραστικής διαδικασίας, που εξαρτάται από την υποκειμενικότητα του αναγνώστη και ταυτόχρονα από το πολιτισμικό πλαίσιο της ανάγνωσης (Iser 1974, Rosenblatt 1978). Αντίστοιχα και στο ερευνητικό πεδίο του μουσείου και της λειτουργίας του, τα τελευταία χρόνια η προσοχή έχει στραφεί emphaticά στον πόλο του επισκέπτη, που θεωρείται συμπαραγωγός του νοήματος. Όπως παρατηρεί ο Richard Crownshaw (2000), «το νόημα του κάθε τεχνουργήματος δεν καθορίζεται μόνο από την τοποθέτησή του σε έναν αφηγηματικό άξονα, αλλά του αποδίδεται και από τους θεατές του». Ακόμα και στην περίπτωση που τα εκθέματα ενός μουσείου προβάλλονται ως «ιερά» ή ως η «καθαρές ενσωματώσεις της ίδιας της ιστορίας», το βλέμμα του θεατή τα ερμηνεύει εκ νέου και έτσι «χαλαρώνει τα δεσμά τους από την εκθεσιακή τους βάση και τη μεταφυσική της παρουσίας» (Crownshaw 2000:19).

Είναι συνεπώς επόμενο οι αναγνώστες ή/και θεατές, και ο ρόλος τους ως ενεργών παραγωγών νοήματος (αν και πάντα δεσμευμένων πολιτισμικά και ιστορικά), να αποτελούν έναν κεντρικό πόλο ενδιαφέροντος στα άρθρα που φιλοξενεί το παρόν τεύχος, ιδίως σε όσα παρουσιάζουν έρευνες που αξιοποιούν την εγγενή σύνδεση του μουσείου με την εκπαίδευση. Οι σημερινοί εκπαιδευτικοί στοχεύουν συστηματικά στην ενίσχυση της ενεργητικής συμμετοχής και συμβολής των μαθητών, ως δρώντων υποκειμένων, στη διαδικασία της μάθησης, και προσβλέπουν, ακριβώς, στη διαμόρφωση της υποκειμενικότητας των μαθητών τους και την ενδυνάμωσή τους. Διαφορετικά λογοτεχνικά ή μουσειακά, δηλαδή εγγενώς πολυτροπικά, κείμενα, τα οποία έχουν διαμορφωθεί μέσα από τη συνομιλία και τον συσχετισμό τους με άλλα λογοτεχνικά ή μουσειακά κείμενα, διαβάζονται εκ νέου από τους αναγνώστες/θεατές τους με καινοτόμους τρόπους, δημιουργώντας νέα κείμενα κάθε φορά. Σε δύο από τις έρευνες που παρουσιάζονται εδώ, η δημιουργική διαδικασία της συνάντησης μαθητών του λυκείου με το μουσείο κορυφώνεται

με την παραγωγή λογοτεχνικών κειμένων από την πλευρά των ίδιων των μαθητών. Τα άρθρα που συγκεντρώθηκαν τελικά αναδεικνύουν, ακριβώς, τους τρόπους με τους οποίους έχει επιτευχθεί μία πλούσια παραγωγή κειμένων, λογοτεχνικών/διαμεσικών, μουσειακών/πολυτροπικών, μέσα από τις σχέσεις και τη διάδραση, και τις δημιουργικές παρεμβάσεις, αναγνωστών, συγγραφέων, θεατών και επιμελητών μουσειακών εκθέσεων.

Η δομή

Το τεύχος συμπεριλαμβάνει έξι άρθρα, τα οποία συνομιλούν μεταξύ τους, καθώς οι μέριμνές τους διασταυρώνονται, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, και, κατά συνέπεια, είναι δύσκολο να καταταχθούν σε αυστηρά οριοθετημένες κατηγορίες. Ωστόσο, η σειρά με την οποία παρουσιάζονται αντανακλά μία αλλαγή στην έμφαση των μελετών, από το θέμα του «μουσείου στη λογοτεχνία» προς το θέμα «η λογοτεχνία στο μουσείο» και καταλήγει με άρθρα που διερευνούν το μουσείο ως χώρο διδασκαλίας της λογοτεχνίας, και ως χώρο παραγωγής νέων λογοτεχνικών κειμένων από την πλευρά των μαθητών- επισκεπτών μουσείων, στο πλαίσιο μαθημάτων δημιουργικής γραφής.

Τα άρθρα

Συμεωνίδης Θωμάς, ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΩΣ ΔΙΑΜΕΣΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΠΥΞΙΔΑ ΤΟΥ ΜΑΤΙΑΣ ΕΝΑΡ

Ο Συμεωνίδης εστιάζει σε συγκεκριμένα επεισόδια του μεταμοντέρνου μυθιστορήματος του Ενάρ, που πραγματεύονται επισκέψεις των δύο ηρώων του (ο ένας εκ των οποίων είναι ο ενδοδιηγητικός αφηγητής) στα μουσεία της Βιέννης, το Γιοζεφίνουμ (στο οποίο στεγάζονται κέρινα ανθρώπινα ομοιώματα που είχαν χρησιμοποιηθεί τον 18^ο αιώνα για την εκπαίδευση των χειρουργών του στρατού) και το Εβραϊκό μουσείο. Αξιοποιεί τη λειτουργία του μουσείου ως «διαμεσικής αναφοράς», δηλαδή τη συμβολή του μουσείου ως μέσου, με τις δικές του σημειωτικές και δομικές ιδιαιτερότητες, στη διαμόρφωση του λογοτεχνικού κειμένου. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, η διαμεσική προσέγγιση της σχέσης ανάμεσα στο μουσείο και την αφήγηση υποστηρίζεται από τις έννοιες του *αισθητικού καθεστώτος* της τέχνης και του *μερισμού του αισθητού* τις οποίες εισηγείται ο Γάλλος φιλόσοφος Jacques Rancière.

Οι δύο αυτές θεωρίες χρησιμοποιούνται από τον Συμεωνίδη ως εργαλεία για να ερμηνεύσει τον αμφίσημο αφηγηματικό λόγο μέσω του οποίου αφενός μεταφέρονται στο κείμενο οι προθέσεις και η ιδεολογία των επιμελητών των εκθέσεων, αφετέρου αυτές οι προθέσεις και τα αποτελέσματά τους επερωτούνται και αποδομούνται. Κατά αυτόν τον τρόπο, η χρήση των υποκειμενικών προοπτικών των δύο ηρώων μετατρέπεται σε μέσο άσκησης πολιτικής και πολιτισμικής κριτικής, ενώ η πραγμάτευση του παρελθόντος, που επιτελείται μέσω των συγκεκριμένων μουσειακών εκθέσεων, συνδέεται με άλλα, επίκαιρα, ζητήματα, όπως είναι η σχέση Δύσης-Ανατολής σήμερα.

Κανατσούλη Μένη, ΧΙΛΙΕΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΝΥΧΤΕΣ ΣΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Οι λογοτεχνικοί ήρωες στα παιδικά βιβλία που μελετά η Κανατσούλη βιώνουν συναντήσεις με μουσειακά εκθέματα, οι οποίες επιτελούνται είτε με τους όρους του λογοτεχνικού είδους της περιπέτειας και της περιπετειώδους αναζήτησης και ανακάλυψης, είτε ως περίπλοκες, φανταστικές και κάποτε τρομακτικές συναντήσεις με εκθέματα που κυριολεκτικά ζωντανεύουν. Αξίζει να σημειώσουμε εδώ, παρενθετικά, ότι στη λογοτεχνία, όπως και στα κόμικς και τον κινηματογράφο, τα μουσεία συχνά αποτελούν το σκηνικό για ιστορίες μυστηρίου και τρόμου, αντιμετωπίζονται δηλαδή ως χώροι που «κρύβουν» εν δυνάμει «σκοτεινά» μυστικά από το παρελθόν. Το άρθρο ασχολείται εξίσου με βιβλία για μικρότερες ηλικίες, εικονογραφημένα, οπότε και εξετάζει τη σχέση λόγου και εικόνας που τα προσδιορίζει, και με βιβλία για εφήβους. ο χώρος εντός του οποίου τα υλικά στοιχεία του παρελθόντος συνιστούν ένα είδος μνήμης, ίχνη ενός παρελθόντος περισσότερο ή λιγότερο μακρινού, πάντως άπιαστου για τα μικρά παιδιά, που μεταφέρει γεγονότα και πεποιθήσεις των αλλοτινών ανθρώπων.

Τα βιβλία αυτά αναλαμβάνουν τον ρόλο ενός «χώρου», εντός του οποίου, όπως γράφει η Κανατσούλη, «τα υλικά στοιχεία του παρελθόντος συνιστούν ένα είδος μνήμης, [ως] ίχνη ενός παρελθόντος ... που μεταφέρει γεγονότα και πεποιθήσεις των αλλοτινών ανθρώπων». Επομένως τα μελετά, ακριβώς, ως μέσα διαμόρφωσης της ιστορικής μνήμης των νεαρών αναγνωστών. Σε αυτό το πλαίσιο, υποστηρίζει την ανάγνωσή της των κειμένων με τη

σχετική συζήτηση που γίνεται στο νέο ακαδημαϊκό πεδίο των λεγόμενων Σπουδών Μνήμης, όπου η μνήμη γίνεται αντιληπτή ως μία κοινωνική «κατασκευή», που επιτελείται μέσω επικοινωνιακών διεργασιών.

Πυρπίλη Σπυριδούλα, Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΩΣ ΜΟΥΣΕΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ ΣΤΗ ΣΦΑΙΡΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ANNAΣ ΦΡΑΝΚ

Το άρθρο επιχειρεί να απαντήσει σε δύσκολα ερωτήματα, όπως το είδος του λόγου στο οποίο ανήκει το *Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ* (ένα κείμενο που βρίσκεται στο μεταίχμιο λογοτεχνίας και ιστορίας), καθώς και με ποιους τρόπους οι πληροφορίες που περιέχει, αλλά και ο ίδιος ο λόγος της Άννας μετουσιώθηκαν και ενσωματώθηκαν στην πολυτροπική έκθεση του γνωστού μουσείου που φέρει το όνομά της. Παράλληλα, εξετάζει το κατά πόσον το συγκεκριμένο μουσείο υπηρετεί αποτελεσματικά τη δημόσια ιστορία, και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι όντως επιτυγχάνει να μεταδώσει ιστορική πληροφορία σε ευρύτατο κοινό, να διαχειριστεί επίπονα ιστορικά ζητήματα, και να προβάλλει την πολιτική και συμβολική διάσταση των παρελθόντων γεγονότων στο σήμερα, με πίστη στην παιδευτική διάσταση της ιστορίας. Μέσω της μουσειακής αφήγησης διευρύνονται οι ορίζοντες πρόσληψης του *Ημερολογίου της Άννας Φρανκ* προς την κατεύθυνση της ένταξής του στον χώρο της δημόσιας ιστορίας, συμβάλλοντας έτσι επιπλέον στην καλλιέργεια της ιστορικής ενσυναίσθησης και σκέψης και στον ιστορικό γραμματισμό του κοινού του Μουσείου.

Βλίζος Σταύρος & Παπαγιάννη Μαρία, ΕΙΚΟΝΟ-ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ: ΜΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΗΝ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Το άρθρο παρουσιάζει την εναλλακτική διδακτική πρόταση για την ποίηση του μοντερνισμού, αλλά και για την τέχνη του μοντερνισμού γενικότερα, με τον τίτλο «Εικονο-γραφήματα», που δοκιμάστηκε με επιτυχία κατά το σχολικό έτος 2015-2016, στο 5^ο Γενικό Λύκειο Κέρκυρας. Το μουσειακό περιβάλλον σε αυτή την περίπτωση αξιοποιήθηκε, κατ' αρχάς, ως χώρος εκπαίδευσης που εμπνέει και προσφέρει τρόπους για βιωματική και δημιουργική, συνεργατική και ομαδική μάθηση, απελευθερώνοντας τους μαθητές από την

παραδοσιακή σχολική αίθουσα, η οποία εξακολουθεί να είναι συνδεδεμένη με τον τύπο του μαθήματος-διάλεξης που μετατρέπει τον μαθητή σε παθητικό δέκτη της γνώσης. Η μεταφορά, του μαθήματος της λογοτεχνίας στο μουσείο και την πινακοθήκη, έσπασε τα επίπλαστα όρια της λογοτεχνίας ως αυτόνομου γνωστικού αντικειμένου και ανέδειξε τη σχέση της με τις άλλες τέχνες, όπως τις εικαστικές και τη μουσική, προωθώντας μία διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση. Επιβεβαιώθηκε έτσι ακόμα μια φορά και η θέση της Mieke Bal που αναφέραμε παραπάνω, ότι το μουσείο ασκεί από τη «φύση» του κριτική στον παραδοσιακό διαχωρισμό ανάμεσα στις διαφορετικές ανθρωπιστικές επιστήμες και τέχνες. Σε αυτό το πλαίσιο, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ένα από τα συμπεράσματα των συγγραφέων που προέκυψε μέσα από την εμπειρία τους αυτής της έρευνας, ότι η ανάπτυξη μιας μακροχρόνιας σχέσης με τη λογοτεχνία, όπως και η ανάπτυξη «μουσειακής συνείδησης», απαιτεί, ανάμεσα σε άλλα, και «τη συνεργασία των Υπουργείων Παιδείας και Πολιτισμού, με ζητούμενο τη διαμόρφωση ενός οργανωμένου θεσμικού πλαισίου για τη γόνιμη διασύνδεση μουσείου και σχολείου, στο οποίο θα πρέπει να ενταχθούν οι φορείς πολιτισμού και εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων».

**Καλεσοπούλου Δέσποινα & Κουσερή Γεωργία, ΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΔΙΚΕΣ ΜΑΣ
«ΟΔΥΣΣΕΙΕΣ»: Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ
ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ**

Το άρθρο παρουσιάζει την επιτυχή έκβαση της διδασκαλίας της λογοτεχνίας και την παραγωγή πρωτότυπων λογοτεχνικών κειμένων από πλευράς μαθητών Α΄ Λυκείου (Βαρβάκειο Πρότυπο Πειραματικό Λύκειο) κατά τη σχολική χρονιά 2017-18, στο πλαίσιο της περιοδικής έκθεσης «Οδύσσειες» (Οκτώβριος 2016-Μάρτιος 2018) στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Έτσι, συνομιλεί με το άρθρο των Βλίζου & Παπαγιάννη, καθώς και τα δύο παρουσιάζουν έρευνες που εκπονήθηκαν με αφορμή το καινοτόμο πρόγραμμα για την διδασκαλία της λογοτεχνίας της Α΄ Λυκείου, και ειδικότερα της ενότητας «Παράδοση και μοντερνισμός στην ποίηση», ώστε κατά κάποιον τρόπο «ελέγχουν» την αποτελεσματικότητα του προγράμματος αυτού και το αξιολογούν θετικά. Βασικός σκοπός της έρευνας ήταν το πώς οι λογοτεχνικές αναγνώσεις και οι αναγνώσεις μουσειακών

εκθέσεων που σχετίζονται με λογοτεχνικά κείμενα βοηθούν τους εφήβους να εκφράσουν προσωπικά νοήματα με δημιουργικό τρόπο.

Επιπλέον, όμως, το άρθρο συμπεριλαμβάνει και μία εξαιρετικά χρήσιμη ενότητα, που παρουσιάζει αναλυτικά διαφορετικούς τρόπους χρήσης και ενσωμάτωσης της ποίησης στις μουσειακές εκθέσεις σήμερα: την αξιοποίηση στίχων με στόχο να εμπλουτίσουν τα συμφραζόμενα των αρχαιολογικών εκθεμάτων, τη χρήση των μουσειακών εκθεμάτων ως εργαλείο προσέγγισης και τρόπο ερμηνείας του ποιητικού λόγου, και τη χρήση από τους επιμελητές διαφορετικών ποιητικών κειμένων, οργανωμένων θεματικά, ως έμπνευση για την παραγωγή ενός νέου «κειμένου», που αξιοποιεί τους πολυτροπικούς πόρους του Μουσείου.

Συμεωνάκη Αλίκη & Γκράτζιου Βασιλική, ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΛΥΚΕΙΟΥ ΜΕ ΕΝΑΥΣΜΑ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Με αφετηρία τα ευρήματα του επιστημονικού πεδίου της Δημιουργικής γραφής, που προτάσσει μια κατασκευαστική λογική για τη λογοτεχνία και τον εν γένει λογοτεχνικό γραμματισμό, και την πεποίθηση ότι οι έφηβοι μαθητές είναι δυνατόν να παραγάγουν ποιητικά κείμενα αξιώσεων, οι συγγραφείς διεξήγαγαν μία πειραματική εκπαιδευτική παρέμβαση, την πορεία και τα αποτελέσματα της οποίας παρουσιάζουν στο παρόν άρθρο. Το άρθρο ερευνά τη δημιουργική γραφή της ποίησης εξίσου θεωρητικά και πρακτικά, με βάση την ανάλυση και αξιοποίηση των συστατικών στοιχείων και ιδιαιτεροτήτων του ποιητικού λόγου, και αντλώντας, παράλληλα, από σύγχρονες, κυρίως παιδαγωγικές και ψυχολογικές, μελέτες της δημιουργικότητας, αλλά και παλαιότερες φιλοσοφικές. Στο πλαίσιο της παροχής των κατάλληλων ερεθισμάτων για τη δημιουργία ποιητικού κειμένου, μαθητές του 1^{ου} Πειραματικού Γενικού Λυκείου Θεσσαλονίκης «Μανόλης Ανδρόνικος» επισκέφθηκαν το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης (2014-2015), και με την κατάλληλη προετοιμασία και καθοδήγηση ωθήθηκαν στην παρατήρηση και αφομοίωση της πληροφορίας και της εικόνας, των προεπιλεγμένων εκθεμάτων εν προκειμένω, στη διέγερση της *αποκλίνουσας* σκέψης μέσα από παρεχόμενες υποδείξεις και τεχνικές δημιουργικής γραφής, και, τελικά, στη μετατροπή του συνολικού βιώματος σε λογοτεχνία.

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε θερμά τους εξωτερικούς κριτές του τεύχους για τη σημαντική συμβολή τους. Τη Σεβαστή Θεοδοσίου για την τεχνική βοήθεια και τη γενικότερη επιμέλεια της έκδοσης. Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στους Εκδότες του *MuseumEdu*, και ειδικά τη Νίκη Νικονάνου και την Ειρήνη Νάκου, για τη υπομονή τους και τη συνεχόμενη βοήθεια και στήριξη.

Η επιμελήτρια του *MuseumEdu 7*

Ευγενία Σηφάκη

Βιβλιογραφικές αναφορές

Αγγελάτος, Δ. (2017). *Λογοτεχνία και ζωγραφική*. Αθήνα: Gutenberg.

Αντωνοπούλου, Α., Καρακάση Κ., & Πετροπούλου, Ο. (2015). *Συγκριτολογία*. Αθήνα: Κάλλιπος.

Bal, M. (1996). *Double Exposures: The Practice of Cultural Analysis*. New York: Routledge.

Crownshaw R. (2000). Performing Memory in Holocaust Museums. *Performance Research*, 5:3, 18-27.

Ellestrom, L. (2010). *Media Borders, Multimodality and Intermediality*. London & New York: Palgrave Macmillan.

Iser, W. (1974). *The Implied Reader: Patterns of Communication in Prose Fiction from Bunyan to Beckett*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Plokhotnyuk, V & Mitrofanenko, L. (2018). Semiotic models in museum communication. *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, 6:1:21-31.

Rosenblatt, L. (1978). *The Reader, The Text, The Poem: The Transactional Theory of the Literary Work*, Carbondale, IL: Southern Illinois University Press (1978). Carbondale, IL: Southern Illinois University Press (reprint 1994).